

■ SÖYLEŞİ: EZGİ KAPLAN

ÇAĞLA ZENCİRCİ

“HERKES BİR FİLMİN KONUSU OLABİLİR”

!f İstanbul'da 'İzleyici Ödülü'nü kazanan **Ata** adlı kısa filmin yönetmenlerinden Çağla Zencirci ile, filmi ve çalışma tekniği üzerine kısa filmcilere yol gösterici olacak bir söyleşi yapma imkânı bulduk.

Biraz kendinizden bahsedebilir misiniz, sinema ile ilişkiniz nasıl başladı?

Ailemin yaşadığı evin bir duvarında, “Çağla Zencirci iktisatçı olmaya hak kazanmıştır” yazan bir diploma asılı, hemen altında da *Bam'ı Yeniden Keşfetmek* filmimizin kocaman ödülü duruyor. Ben de karşılırlarına geçip “nasıl oldu bu iş acaba?” diye kendime soruyorum. Daha sonra bir aile büyüğü “aferin kızım, ama ben hâlâ anlamadım yönetmen ne iş yapıyor?” dediğinde şüpheye düştüğüm oluyor. Herkes gibi bir şeyler yapmaya çalışırken nasıl oldu da aslında ne istediğimi fark edip onu yapmaya başladığıma hâlâ net bir cevap bulabilmiş değilim. Sadece, bundan seneler sonra bile, hâlâ ayakta olursam, kendimi büyük bir zevkle film çekerken düşünebiliyorum.

Üretmiş olduğunuz filmler çoğunlukla belgesel ağırlıklı, Ata ise Paris'te yalnız iki insanın öyküsünü anlatırken göçmen mevzusunu temel alan kurmaca bir film. Birlikte çalıştığınız Guillaume Giovanetti ile sizi bu filmi yapmaya iten şeyler nelerdi, hikâyenin çıkış sürecinden bahsedebilir misiniz?

Karşılaştığımız kişiler bizi film yapmaya itiyor. Burada tabii ki belgeselci geçmişimizin çok büyük bir rolü var.

Örneğin *Ata*, Ahatcan Bey'le tanışmamızın ardından yazmaya başladığımız bir hikâye. Bir süre sonra, yolda yürüyen herkesin aslında bir filmin konusu olabileceğini fark ettiğinizde, söz konusu yola olan bakışınız bile değişiyor. Bir kişiyle ne kadar çok vakit geçirirseniz, hikâye kendi kendisini anlatmakta o kadar başarılı oluyor. Ama sizin ve karşınızdakinin sabrını sürekli sınavan bir süreç bu. Ahatcan Bey'in kendi hikâyesi, bizim karşılaşmamız, Ceyda Bakbaşı'nın filme dahil olması *Ata'yı* oluşturan temel unsurlar.

Belgesel çekmek zaman olarak yönetmene daha fazla özgürlük hissi tanıyan, filmin kurgu sırasında kendini bulduğu bir süreç. Kurmaca ise tüm bunların bir program dahilinde gerçekleştiği ve zaman olarak daha kısıtlı bir süreç. Bu konuda yaşadığınız zorluklar oldu mu?

Benim açımdan belgesel ve kurgu arasındaki sınır bu denli net değil. Belgesel, her ne kadar “gerçekleri, sadece gerçekleri” belgeleyen tür olarak sunulsa da, “olayları hiç yorumsuz, olduğu gibi aktarmak” zaten mümkün değil. Belgesel, yönetmene teknik açıdan büyük özgürlükler tanıyor tabii ki; film sırasında bir anda çekim ekibiyle göz göze gelmek filmin içeriğine zarar vermiyor, çünkü “ben gerçekleri çekiyor, sizlere onu gösteriyorum” iddiasındasınız. Oysa aynı film seyirciye, kendisine gösterilene inanmak dışında hiçbir özgürlük tanımıyor. Bu nedenle belgesel yönetmenliği bence çok büyük bir sorumluluk. Belgesel yönetmenliğinin kurmacaya göre en zor yanı da bu. Belgesel olduğunu iddia ettiğimiz bu film gerçeklere ne kadar yakın? Kendi bakış açımızın sorumluluğunu alabiliyor muyuz acaba? Şimdiye kadar yaptığımız filmlerin tamamında kurmaca-belgesel sınırı hiçbir zaman net olmadı -ki iki türü birbirine karıştırmaktan çok büyük zevk aldığımızı söylemeliyim. Kurmaca filmlerimizde daha önce hiç kamera karşısına geçmemiş kişilerle çalışıyoruz, ellerinde diyalog

Yönetmenler Guillaume Giovanetti ve Çağla Zencirci *Ara*'nın oyuncularıyla

BU AYKİ FESTİVALLER

- **9. KISA-CA Ulusal Öğrenci Filmleri Festivali** 1-4 Nisan 2009 tarihleri arasında Selçuk Üniversitesi'nde düzenlenecek.
- **6. Yıldız Kısa Film Festivali** 13-17 Nisan 2009 tarihleri arasında kısa film severlerle buluşuyor.
- **5. Hisar Kısa Film Seçkisi** 18 Nisan Cumartesi günü **28. Uluslararası İstanbul Film Festivali** kapsamında seyirciyle buluşacak.

KISA

KISAMETRAJ

KISAMETRAJ

KISAMETRAJ

KISAMETRAJ

KISAMETRAJ

KISA

Ara

listeleri olmuyor, hatta genelde filmin sonunda ne olduğunu da bilmiyor, yavaş yavaş keşfediyorlar. Kendilerine sadece o sahnede ne olduğunu anlatıyoruz; çoğu zaman yeni önerilerle geliyorlar. Kendi hayatlarını kendi cümleleri ile dile getirdiklerinden, film sonuç itibarıyla bizim aklımızda şekillenenden çok daha inandırıcı hale geliyor. Kurgu, benim film sürecinde en sevdiğim bölüm. Film çekilmiş, elinizdeki malzeme sınırlı. Bence gerçek yaratıcılık burada devreye giriyor. En keyiflisi de senelerce her satırı ile ayrı ayrı uğraştığınız hikâye, çekimlerde istediğiniz gibi olsun diye her karesi için ter döktüğünüz görüntüler, kurgu masasında ayaklanıp kendi istediği yöne doğru gitmeye başlıyor. O saatten sonra artık ona müdahale etme şansınız yok, peşinden gitmek zorundasınız. *Ata* kendine bizim öngördüğümüzden farklı bir yön seçti. Bu durum bizi şaşırtmasına rağmen yine de her seferinde filmi zevkle seyrettiğimizi söylemeliyim.

Bir kısa film yönetmeni için 35mm çalışmak maddi ve manevi olarak oldukça zor. 35mm çekmek sana ve filme ne kattı? Film için aldığın destek ya da fon var mı?

35mm bambaşka bir deneyim, özellikle de bizim gibi, profesyonel olmayan aktörlerle çalışan yönetmenler için. Kamera dönüyor ve her tık sesi birtakım bol sıfırlı banknotlara denk geliyor. Sürekli birileri sizi uyarıyor, “şu kadar çektik, bu kadar kaldı” diye. Kısa metrajlı filmlerde bir karakteri veya bir konuyu rahat rahat geliştirmeye vaktiniz yok; anlatmak istediğinizi en kısa sürede, en etkili şekilde iletmek zorundasınız. 35mm sizi ne istediğinizi çok iyi bilmeye zorluyor. Hata yapma payınızın çok az olduğunu biliyorsunuz. Sizin gibi, hata yapma şansları olmadığını bilen bir düzine kişi “şimdi ne yapacağız?” diye size baktığında, o sırada en doğru kararı vermek zorundasınız. Özellikle sorunlu anlarda ekibin morali bozuluyor. Bu durumun aktörlere yansımaları önle-

mek ve ekibi ayakta tutabilmek çok önemli. Bu nedenle filmi seven, ne yapmak istediğinizi net bir şekilde anlamış bir ekip 35mm'nin en vazgeçilmez unsuru. 35mm çalışmak bizi, konuyu mümkün olduğu kadar basitleştirerek, filmi Ahatcan ve Ceyda'nın ilişkisine yoğunlaştırmaya zorladı. Eğer dijital çalışsaydık, bu ilişkiyi bu kadar anlamlı bir şekilde anlatamazdık diye düşünüyorum. Bu anlamda *Ata*, 35mm'nin zorlukları sayesinde sanırım çok daha etkili bir film haline geldi. Film dört senenin sonunda, daha önce projeyi reddeden kurumlardan destek alarak gerçekleştirildi. Bu maddi destek 35mm için yetersiz olmasına rağmen, filmi yapımcı şirketin ve çekim ekibinin gösterdiği özveriye borçluyuz.

Türkiye'den çıkan kısa filmler yönetmenlerin kendi çabalarıyla çekiliyor. Bu anlamda çok fazla maddi destek verildiğini söyleyemeyiz. Film yapım sürecinde Paris'teki koşullar nasıl işliyor?

Kısa film alanında Türkiye'deki zorlukların Fransa'daki zorluklardan daha farklı olduğunu düşünmüyorum. Tabii ki Fransa'da kısa filme maddi destek veren kurumların sayısı daha çok. Ama bir o kadar da kısa film yönetmeni var. Kendinizi amansız bir rekabetin içinde buluyorsunuz. Her dönem birtakım konular moda oluyor. Bu duruma Fransız sinemasının promosyonunu yapmaktan hoşlandığı birtakım demirbaş konuları da eklerseniz, maddi destek alabilmek için nasıl bir film yapmanız gerektiği zaten kaba çizgileriyle belli oluyor. Bunlara rağmen, hâlâ bizim gibi kendi bildiğiniz filmi yapmakta ısrarlıysanız, destek almakta dünyanın herhangi bir yerinde olduğu kadar zorlanıyorsunuz. Üstelik Fransa'da, her ne kadar yabancı yönetmenlere kapılar açık tutulsa da, maddi destek sizinle tanışıp görüşülerek değil, dosya üzerinden projeye veriliyor ve tüm dosyaların Fransızca olması ve Fransız senaryo yazımı tekniğine uygun şekilde düzenlenmesi gerekiyor. En ufak maddi destek için bile en az 600 dosya gönderildiğini düşünürsek, *Ata* gibi bir kısa filmin neden ancak dört senede yapılabildiğini daha net anlıyoruz. Bu durumda Türkiye ile olan belki de en büyük fark, Fransa'daki koşulların sizi sürekli olarak elinizdeki projeyi ‘belki de bir gün’ gerçekleştirebileceğinize inandırması. Sürekli yeni fonlar ortaya çıkıyor. Neredeyse rafa kaldırmak üzere olduğunuz bir projeyi son anda yeni bir yarışmaya göndermeye karar veriyorsunuz. Etrafınızda sizin gibi tek bir film için senelerdir ter döken yönetmenlerle tanışıyorsunuz. Bir anlamda maddi değil manevi destek Fransa'daki en önemli unsur.

SON BAŞVURU TARİHİ YAKLAŞAN FESTİVALLER

17. Curtas Vila do Conde Film Festivali, Portekiz

Son başvuru tarihi: 6 Nisan 2009
/ www.curtas.pt/festival

Kota 2023 1. Minimalist Kısa Filmler Festivali, Makedonya

Son başvuru tarihi: 15 Nisan 2009
/ www.kota2023.com

15. Altın Koza Film Festivali Öğrenci Filmleri Yarışması,

Son başvuru tarihi: 18 Nisan 2009
/ www.altinkozafestivali.org.tr/altinkoza15